

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ 100 МАКЬ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къыщегъэжьагъеу
къыдекъы

№ 37 (22726)

2023-рэ ильес
ШЭМБЭТ

Гъэтхапэм и 4
ОСЭ Гъэнэфагъэ ИИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэкіубгъохэр

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээст

Хъахъуратэм иурам зэтырагъэпсыхъащт

Адыгейим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат Мыекъуапэ иурамэу Хъахъуратэм ыцэ зыхырэр зэрээзырагъэпсыхъажыщтым фэгъехыгъэ зэукигъур тыгъуасэ зеришагъ. Іофхъабзэм хэлэжъагъэхэр проект зэфэшхъафхэм ахэлъягъэх, гъогур Ѣынэгъончъэнэм епхыгъэ юфыгъохэм атегущыагъэх.

Зэукигъум хэлэжъагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу Кіэрэшэ Анзаур, АР-м псэолъашынымкэ, транспортнымкэ, псэуплэ-коммунальн, гъогу хъызметынмкэ иминистрэ Валерий Картамышевыр, Мыекъуапэ ипащэ Геннадий Митрофановыр, АР-м хэгъэгүүдээсээ и Министерствэ гъогурыкъоныр Ѣынэгъончъэнымкэ и Гъэорышланлэ ипащэ

ипшъэрэльхэр пэлтээ гъэнэфагъэкэ зыгъэцакъеу Хъунэго Махьмуд, АР-м псэолъашынымкэ, транспортнымкэ, псэуплэ-коммунальн, гъогу хъызметынмкэ и Министерствэ АР-м хэгъэгүүдээсээ иоффхэмкэ и Министерствэ и ГИБДД и Гъэорышланлэ иоффхэмкэ иоффхэмкэ и Министерствэ гъогурыкъоныр Ѣынэгъончъэнымкэ и Гъэорышланлэ ипащэ

Проект организациеу пшъэндэкъыжъеу ыхырэмкэ гъунеп-

къэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «Гео-Экопроект» зыфиорэм ипащэу Николай Амирян теплэй урамым фашыщтыр зыфэдэштим щигъэгъозагъэх. Ашкыизэрхихъэштыр эмкэ, проектын диштэу урамэу Постовоим къыщежъеу урамэу Восточнэм нэсэу Хъахъуратэм иурам къыхиубытэрэ автомобиль гъогум Ѣыщ километри 6,5-рэ зэтырагъэпсыхъанэу рахъухъэ. Урамыр

зэрэштэу зэфашыщтэп, метрэ 400 — 600 къызэлтиубытэу ар зэпагъэшыгъиз ашыщ.

Урамыми, лъэс гъогухэми атель асфальтыр, гъогу тамыгъэхэр зэблахуунхэу рахъухъэ. Коммуникациихэр зэкэ чычэгъым чалъхаштых, ошхыпсыр зэрыльэдэжьыщт канализациякли агъэпсыщт.

Зэукигъум хэлэжъагъэхэр Хъахъуратэм иурамэу Юннатов-

хэм яурамрэ зыщызэутаплэхэрэм дэжь зэрээзыеклохтхэ шыклем тегущыагъэх. Ахэр проект заулэмэ ахэлъягъэх. Анахь къеклоу альятаагъэр нэфырьгуазэхэр аш Ѣыгъэуцигъэнхэр ары. Сэмэгумкэ къагъэзэн зэрэфаар къэзыгъэлъэгъорэ шъольыр тедзэхэри агъэпсыщтыг. ГИБДД-м и Гъэорышланлэ иллыкохэм игъо зэральэгъугъэм тетэу автомобильхэр жууцэу зыщызеклохэрэ нэмэйк чыплэхэми аш фэдэ шъольырхэр аща-гъэпсыщтыг.

Хэбзэукъоныгъэу водительхэм ашыхэрэр къыхэгъэшыгъэнхэм пае сурэт ыкы виде тэзыхырэ камерэхэр гъэуцигъэнхэ фау альятаагъэр. Республикаем и Лышъхъи аш къыдыригъэштагъ, Мыекъуапэ иурамхэр Ѣынэгъончъэнхэм мэхъанэшхэ зэрийэр къыхигъэшыгъ.

Къеуцуплэ дэгъухэр гъэпсыгъэнхэ, чыгхэр, куандэхэр къэуухумэгъэнхэ, Хъахъуратэм иурам къыпэууль лъэс гъогухэр зэтэгъэпсыхъэгъэнхэ зэрэфаари Къумпыл Мурат къыхигъэшыгъ.

«Хъахъуратэм иурам Мыекъуапэ иурам шъхылэхэм зэу ашыщ. Джыэрэ шапхъэхэм адиштэу, Ѣынэгъончъеу, дахэу ар зэтэгъэпсыхъэгъэн фае. Къэралигъо автоинспекцием шуригъусэу гъогу инфраструктурэм игъэпсын епхыгъэ юфыгъохэм шушишыпкъэу шъуадэлаж. Гъогум Ѣызеклохэрэмкэ, къэлэдэсхэмкэ ар лэрифэгъун, къалэм игупчэ иархитектурэ диштэу Ѣытын фае», — къыиагъ АР-м и Лышъхъэ.

Хъахъуратэм иурам изэтэгъэпсыхъан гъогум Ѣынэгъончъэнымкэ юфышшу зэшүхаарын изы 1ахъэу зэрэштэу шъуугу къэтэгъэкъыжы. Мыекъуапэ къэзыуухъэрэ гъогур зэрэгэпсыгъэм ишүуагъэкэ Хъахъуратэм иурам зэтырагъэпсыхъанэу амал Ѣылэ хъугъэ. Джыдэдэм урамым ипроект документацэе юф дашэ, мыльку къекуаплэхэм алъэхүүх.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

Псэольшыным и тофыгъохэм атегущылагъэх

Адыгейм и Лышкыэ Урысые Федерацием изаслуженна псэольшыу Тутарыщ Батырбый зэлукэгье дырилагь. Псэольшыным республикэм хэхъоныгъэу щишырэм ахэр тегущылагъэх.

«Ильесым икэуххэм нафэ кызызрашыгъэмкэ, цыфхэр зычэсэштхэ унэхэм ыкчи гьогухэм яшынкээ республикэм гъэхэгъэшлүхэр илэх. Ыпекэ фэдэ кыхэммыкъэу, квадрат метрэ мин 468-рэ тшыгъэ, цыфхэр зычэсэштхэ унэхэм ялтыгъэу къэлпон хумэ, нэбгырэ пэлчэ зы квадрат метрэ тэфэ. Адыгейм ильхъагъэхэр федэральна

тарыщ Батырбый. Адыгэ Республикаэр Краснодар краимэ япсэольшыу раслэ ихэхъоныгъэ аш илахьши хишигъагь. Лышэу сигуалэу Батырбый Зулэ ыкъом итэхъагъэхэм алаа Адыгейм икъяралыгъо гъэлэсээ ия 100-рэ ильескэ юбилей медалыр аш естыхыгъ», — къашитхыгъ Къумпил Мурат исоциалын хытыухэм.

Урысые Федерацием и Президент иунашуу

Щытхуу тхыль
афэгъэшьоштэйнам
ехыллагь

Гъэсэнгъэм ылъеныкъокэ шхъягъэхэр зэрялхэм ыкчи ильесыбэ хуугъэу гуетынгъэ фырьяу юф зэрашэрэм афэш Урысые Федерацием и Президент и Щытхуу тхыль афэгъэшьоштэйнам:

Подуто Людмила Иван ыпхъум — Адыгэ Республикаэмкээ Джэдэхэ районым итгүрт еджап!эу N 6-м икэлэгъаджэ;

Хъятко Саният Халим ыпхъум — Адыгэ Республикаэмкээ къалэу Мыеекъуапэ или-цеуу N 34-м икэлэгъаджэ.

**Урысые Федерацием
и Президентэу
Владимир ПУТИН**
Москва, Кремль
мэзаем и 27-рэ,
2023-рэ ильэс
N 59

Щытхуу тхыльхэмкээ къихагъэштыгъэх

Комитетым итхаматэу Шхъялхэхъо Аскэр пэублэм къэбар жуугъэм иамалхэм ялъыкъохэм ясэнхъякаткэ зауштыжын амал ялэнэр мэхъанешхо зилэ лъеныхъохэм зэраштышыр къихагъэштыгъ. Аш къизериугъэмкээ, районхэм ашылэ къэбарлыгъээс амалхэм амалэу алэклэхэм бэктэ ялтыгъэ шуугъэ къытэу япшъерильхэр агъэцэктэн зэралъэкъытэй. Ахэм гумэкъигьоу ялхэм дэйбуу зэраштыгъуазэхэр, аш да��оу щыкъагъэхэр дэгээзижыгъэнхэм анаэ зэрэтирагъэтыштыр къыуагъ, іэпилэгъу тедээ арагъэгъотынмкээ амалэу щыхэм ягуугу къышыгъ.

Ыпекэ ульыкъотэнам, журналистым къыгъэхъязыгъэ материалыр цыфхэм ашлогъэшлэгъонынам афэш гъэзэт нэкубгъохэм адаклоу, Интернетым непэ амалэу къытхэрэри гъэфедэгъэнхэ зэрэфаем щеч хэлъэл. Республикаэм имызакъоу, Урысыем, къэралыгъо зэфэшхъафхэм ашылсэухэрэм къэбархэмкээ талынэсын, Адыгейр зэрифшыуашуу къашыгъэлэгъон зэрэфаер тхаматэм къыуагъ.

— Шъолтырым ихуугъэшлэхъэхэр, къэбар шхъялхэр шьоры цыфхэм алтызыгъээсырэр.

Журналистхэу ыкчи тхыль кыдэгъэкынам пыльхэу зилоофшэн анах дэгьюу зыгъэцакъэхэрэм АР-м лъэпкэ тофхэмкээ, лэкылб къэралхэм ашылсэурэ тильэпкэгъухэм адыряэ зэпхынгъэхэмкээ ыкчи къэбар жуугъэм иамалхэмкээ и Комитет иштхуу тхыльхэр аратыжыгъэх.

Хабзэмрэ обществэмрэ зэпхынгъэ ялэнным, шхъэйхыгъэу зэдэгүүшүйнхэм шуффэгъэзагъ. Гъэхъагъэхэм адаклоу, гумэкъи-

гъохэри журналистхэм ятхыгъэхэмкээ, якъетынхэмкээ къагъэнэфэнхэр, ахэм ядэгъэзижын хэбзэ къулыкъухэм анаэ ты-

радзэнэр мыш дэжымын анах шхъялайу щит. Мыхэм афэгъэхъыгъэхэр къэбарлыгъэлэс амалхэм къызэрэхаутэрэ шыкъэлэс элььытыгъ республикэм общественнэ ыкчи социальнэ зылкытынгъэу ильыр зыфэдэштыр, — къыуагъ Шхъялхэхъо Аскэр.

Анах шхъялайу аш ынаэ зытыридзагъэр хэушхъафыкъыгъэ дээ операцием хэлажьэхэрээр, лъыхъуяхъэр, ахэм фэгъэкъотынгъэу ялхэр зэрифшыуашуу къэгъэлэгъогъэнхэр ыкчи къэтхыгъэнхэр ары. Аш нэмэкилэу социальнэ хытыухэм къархъэрэ къэбар нэпцхэм тицифхэр ашыуухумэгъэнхэр пшээриль шхъялайу зэрэштыр къихагъэштыгъ.

Ильесыбэ хуугъэу юф зышээрэ журналистхэм, гъэзетым икъыдэгъэкын хэлажьэхэрэм комитетым иштхуу тхыльхэр А. Шхъялахъом аритижыгъэх.

Ахэм ашыц «Адыгэ макъэм» и журналистуу яшыынэ Сусанэ. Ильесыбэ хуугъэу Сусанэ Илээсэнгъэшхо хэлъэу илоофшэн егъэцакъэ. Къыратыгъэ щытхуу тхыльтыр къылэжыгъэ шылыкъеу щит. Гъэхъагъэхэр ышынхэу, шуу щылэр ильгогогоу щылэнэу илоофшэгъу фэтээ.

КИАРЭ ФАТИМ

Мэкъэгъиу

Адыгэ Республикаэм лъэпкэ тофхэмкээ, лэкылб къэралхэм ашылсэурэ тильэпкэгъухэм адыряэ зэпхынгъэхэмкээ ыкчи къэбар жуугъэм иамалхэмкээ и Комитет бухгалтер ишыкъагъ.
Телефонхэр:
52-81-00, 52-36-01

Адыгэ диктантым зыфагъэхъазыры

Хабзэ зэрэхъугъэу, адигэ бээмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ илэгъокъу Адыгэ къэралыгъо университетынам и Лъэпкэ факультет Дунзэ тофхабзэу «АДЫГЭ ДИКТАНТ» зэхэш. Мы ильесым ар я V-у гъэтхэм и 11-м атхыщ, мафэм сыхъатыр 12-м рагъэжъэшт.

Шюигъоныгъэ зиэхэр АКЪУ-м Адыгэ филологиэмрэ культурамрэхэ ифакультет урамэу Пушкинам ыцэ зыхырэм иунэу N 260-м рагъэблагъэх. Онлайн шыкъэм тетэу зытхынэу фаехэм

апае эфир занкэ щыэшт, университетын иютуб канал мы ссылкэмкээ иханхэ альэкъышт: <https://www.youtube.com/live/D3566MluFH?feature=share>

Лъэкъуацэл къэтхэгъэнэр шлоки имылэу щытэп, зыкъэзгъэлэгъонуунэ фэмэхэм зыфээ цээр ратхэн альэкъышт, зэкъэми унэе кодхэр афашыщих. Анах дэгьюу тхагъэхэм ацэхэр къараоштых.

Зэрэхъыщ ыкчи зэрауплээклишт шыкъиэр тхэнэри рамыгъажээ къафалотэшт. Диктант

Іэпэрыхым техыгъэ сурэтыр телефон номерэу: **8(962)766-10-84-м** и WhatsApp рагъэхъажынэу щит.

Диктантыр зэрэхъыгъэр къэзүүшхъяатре тхыль фаем мы ссылкэмкээ зыкъигъэнэфэнэу щит:

<https://forms.yandex.ru/u/63ef63605056903b25b08826/>

Адыгабзэр зикэсэ пстэури гээтхапэм и 11-м сыхъатыр 12-м къырагъэблагъэх. Упчэ зилэр телефон номерэу: **8(961)828-40-63-м** төон амал ил.

Урысые Федерациием и Президент и Указ

Урысые Федерациием икъэралыгъо тынхэр афэгъашошэгъэнхэм ехыллагъ

Гъесэнгъэм ылъэныкъокъе гъехъягъашохэр зериэхэм, яграждан пшъериль игъецкъенкъе цыфыгъашохэр ахэльэу, яхэгъагу фэшьыпкъэху ныбжыкъехэр плүгъэнхэм илахь зэрэхишыхъагъэм афэш щитхуццэу «Урысые Федерациием изаслужене къэлэгъадж» зыфиорэр Трофименко Мария Николай ыпхъум — Адыгэ Республикаемкъе Мыекъопэ гимназиу N 22-м икъэлэгъаджэ фэгъашошэгъэнхэм.

Псауныгъэм икъэухъумэнкъе гъехъагъашохэр зерялехэм

ыкъи ильесыбэ хъугъэу гуетынгъэ фырялэу юф зэршээрэм афэш Лука Крымскэм имедаль афэгъашошэгъэнхэм:

Карачева Татьяна Владимир ыпхъум — Адыгэ Республикаем псауныгъэр къэухъумэгъэнхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикаем клинике сымэджэшым» истаршэ медсестра;

Лие Саидэ Къэплъан ыпхъум — Адыгэ Республикаем псауныгъэр къэухъумэгъэнхэмкъе икъэралыгъо

бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикаем къэлэцыкъу клинике сымэджэшым» икъэлэцыкъу диагностическэ гупчэ ипащэ.

Урысые Федерациием и Президентэу
Владимир Путин

Москва, Кремль
мээзэм и 27-рэ, 2023-рэ ильэс
N 123

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикаем иштыхъуцэхэр афэгъашошэгъэнхэм ехыллагъ

Псауныгъэм икъэухъумэн ялахъышо зэрэхашыхъэрэм ыкъи ильесыбэ хъугъэу гуетынгъэ фырялэу юф зэршээрэм апае Адыгэ Республикаем иштыхъуцэхэр афэгъашошэгъэнхэм:

«Адыгэ Республикаем изаслужене врач» зыфиорэр:

Аулъэ Светланэ Русльян ыпхъум — Адыгэ Республикаем псауныгъэм икъэухъумэнкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопэ къэлэ клиническэ сымэджэшым» зыфиорэр гинекологиумкъе иотделение ипащ, акушер-гинеколог;

Полякова Линэ Василий ыпхъум — къэралыгъо бюджет учреждениеу «М. Х. Іешхъемафэм ыцэкъе Ѣыт Адыгэ Республикаем клиническэ онкологическэ диспансерым» радиотерапиумкъе иотделение ипащ, акушер-гинеколог;

«Адыгэ Республикаем псауныгъэм икъэухъумэнкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр:

Джымэ Людмилэ Мадин ыпхъум — Адыгэ Республикаем псауныгъэм икъэухъумэнкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Красногвардейскэ гупчэ район сымэджэшым» зыфиорэр къудажуу Джамбэчье дэт фельдшер-мамыку Ызааплэ ипащ;

Соколова Иринэ Виктор ыпхъум — Адыгэ Республикаем псауныгъэм икъэухъумэнкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопэ районымкъе гупчэ район сымэджэшым» къепхыгъэ фельдшер-мамыку пунктэу къутырэу Садовэм дэтим ипащ.

Цыфхэр социальнэ ухъумэгъэнхэм ылъэныкъокъе гъехъагъэу ялхэм апае щитхуццэу «Адыгэ Республикаем цыфхэр социальнэ ухъумэгъэнхэмкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Мэмэш Ларисэ Даутэ ыпхъум — Адыгэ Республикаем юфшэнхэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкъе и Министерствэ цыфхэм социальнэ ѡпылэгъу ятыгъэнхэмкъе иотдел ипащэ игуадз;

Пушкарь Иринэ Виктор ыпхъум — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашэхэм ягъецкъенкъе Джеджэ гупчэр» зыфиорэр исоциальнэ Ѣофиши;

Хъюко Маргаритэ Къамболэт ыпхъум — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Юфшэнхэмрэ цыфхэр социальнэ ухъумэгъэнхэмрэкъе Гупчэр» зыфиорэр улъякун-зэхэфын юфхэмкъе иотдел иведущэ специалист.

Журналистикэм ылъэныкъокъе гъехъагъэу ялхэм ыкъи гуетынгъэ фырялэу юф зэршээрэм апае щитхуццэу «Адыгэ Республикаем изаслужене журналист» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Іашыныэ Сусанэ Мурат ыпхъум — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикаем гъээзтэу «Адыгэ макъэм» иредакции» иобозреватель;

Кизянов Дмитрий Федор ыкъом — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикаем гъээзтэу «Советскэ Адыгейим» иредакции» иобозреватель;

Сидоренко Иринэ Евгений ыпхъум — зэхэзтэгъе гъесэнгъэ языгъэгъотырэ муниципальнэ учреждениеу «Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ къэлэць-күхэм атэгэпсихъэгъэ еджалпэл» ипащэ;

Цыкъу Таисэ Махьмуд ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Адыгэкталэ» икъэлэцыкъу ыгъыпэу N 6-у «Нэбзый» зыфиорэр икъэлэпэл.

Транспортным ылъэныкъокъе гъехъагъэхэр зерялехэм фэш щитхуццэу «Адыгэ Республикаем транспортымкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Мойсейчук Светланэ Анатолий ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» имунитар предприятиеу «Мыекъопэ троллейбус гъэлорышлаплэ» икондуктор;

Шамайко Еленэ Александр ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» имунитар предприятиеу «Мыекъопэ троллейбус гъэлорышлаплэ» иэлектроридиспетчер.

Үнэ, коммунальнэ фэло-фашэхэм ягъецкъенкъе гъехъагъэхэр зерялехэм фэш щитхуццэу «Адыгэ Республикаем унэ-коммунальнэ хъязмэтымкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Аветисян Светланэ Николай ыпхъум — яхъзэ-

хэль обществэу «Мыекъопэ тепловые сети» икутамэу «Автономная теплоэнергетическая компания» зыфиорэр ималяр;

Алексеева Людмилэ Николай ыпхъум — яхъзэхэль обществэу «Мыекъопэ тепловые сети» икутамэу «Автономная теплоэнергетическая компания» зыфиорэр ималяр;

Кривинская Евгение Николай ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» имунитар предприятиеу «Майкопводоканал» зыфиорэр имашинист.

Мэkyу-мэшым изегъашшомбгыун ялахь зерахашыхъэрэм фэш щитхуццэу «Адыгэ Республикаем мэkyу-мэшымкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Беданова Еленэ Владимир ыпхъум — Хъорэл Юрэ имэкъумэшылэ (фермер) хъызметшлаплэ ичмэшь;

Маханова Любовь Андрей ыпхъум — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Псэүшхъэхэм къяутэллэрэ узхэм ябэнэжыгъэнхэмкъе Адыгэ Республикаем станцием» илабораторие иветеринар врач;

Сердцова Татьянэ Иван ыпхъум — яхъзэхэль обществэу «Радуга» зыфиорэр ихэтэрыклэж.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ

Къумпыйл Мурат

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 3, 2023-рэ ильэс
N 43

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикаем иштыхъуцэхэр афэгъашошэгъэнхэм ехыллагъ

Культурэмрэ искуствэмрэ ялахь зерахашыхъэрэм ыкъи ильесыбэ хъугъэу юф зэршээрэм афаэш Адыгэ Республикаем иштыхъуццэу «Адыгэ Республикаем инароднэ сурэтыш» зыфиорэр Гъукъэ Замудин Лелэ ыкъом — гъесэнгъэ тедээ ягъэгъотыгъэнхэмкъе Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Искусствэхэмкъе Адыгэ Республикаем къэлэцькъу ыгъыпэу Лъяцэрыкъо Ким ыцэ зыхырэм» ифольклорнэ отделение икъэлэгъаджэ фэгъашошэгъэнхэм;

Адыгэ Республикаем иштыхъуццэу «Адыгэ Республикаем инароднэ артист» зыфиорэр Хуснияров

Аркадий Шарифхан ыкъом — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо филармоние» икъэралыгъо симфонический оркестрэ идирижер шхъаэлэ фэгъашошэгъэнхэм;

Адыгэ Республикаем иштыхъуццэу «Адыгэ Республикаем къэлэгъэмкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Олейникова Зинаидэ Валентин ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Кошхъэблэ районым»

культурэм и Унэу Натырьбы дэтим ипащэ;

Хъакъэмиз Мадинэ Нэхупщ ыпхъум — Адыгэ Республикаем икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикаем къэлэцькъу библиотекэм» ипащэ.

Гъесэнгъэм ылъэныкъокъе гъехъагъэхэр зерялехэм фэш Адыгэ Республикаем иштыхъуццэу «Адыгэ Республикаем гъесэнгъэмкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Ворэкъо Хъурет Хъубед ыпхъум — муниципаль-

нэ къэлэцыкъу ыгъыпэу N 33-у «Золотая рыбка» зыфиорэр икъэлэгъэджэ-логопед;

Күнэ Сарэ Нурбый ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Кошхъэблэ районым» икъэлэцыкъу ыгъыпэу N 4-у «Дэхбэн» зыфиорэр икъэлэпэл;

Нестеренко Иринэ Евгений ыпхъум — зэхэзтэгъе гъесэнгъэ языгъэгъотырэ муниципальнэ учреждениеу «Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ къэлэць-күхэм атэгэпсихъэгъэ еджалпэл» ипащэ;

Цыкъу Таисэ Махьмуд ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Адыгэкталэ» икъэлэцыкъу ыгъыпэу N 6-у «Нэбзый» зыфиорэр икъэлэпэл.

Транспортным ылъэныкъокъе гъехъагъэхэр зерялехэм фэш щитхуццэу «Адыгэ Республикаем транспортымкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Мойсейчук Светланэ Анатолий ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» имунитар предприятиеу «Мыекъопэ троллейбус гъэлорышлаплэ» икондуктор;

Шамайко Еленэ Александр ыпхъум — муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» имунитар предприятиеу «Мыекъопэ троллейбус гъэлорышлаплэ» иэлектроридиспетчер.

Үнэ, коммунальнэ фэло-фашэхэм ягъецкъенкъе гъехъагъэхэр зерялехэм фэш щитхуццэу «Адыгэ Республикаем унэ-коммунальнэ хъязмэтымкъе изаслужене Ѣофиши» зыфиорэр афэгъашошэгъэнхэм:

Аветисян Светланэ Николай ыпхъум — яхъзэ-

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ иунаштуу

Рэзэнгъэм тхыль фэгъашошэгъэнхэм ехыллагъ

Хабзэм игъэпйтэнкъе гъехъагъэхэр зерялехэм фэш Скрябина Заринэ Аслын ыпхъум — очылхэм я Адыгэ Республикаем коллегие иочыл рэзэнгъэм тхыль фэгъашошэгъэнхэм.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ Къумпыйл Мурат
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 1, 2023-рэ ильэс

«Адыгэ макъэм» иильэси 100 ипэгъокIэу

Хэутыгъэ гущыIэр кIочIэшху

Мы мафэхэм «Адыгэ макъэр» кызыдэкырэр ильэси 100 мэхъу. Адыгэхэм ялъепкь пэзет мэхъэнэ куоу илэм, апэ адигабзэкэ еджэнхэм, нэужым ащ икъэухумэнкэ пшъэрылье ыгъэцэклагъехэм, гъогу хыльеу пэзетым кыкыгулье зыфэдагъэм мы тхыгъэр афэльхыгъ.

Анах юфыгъоу цыфльэпкын кынуупшысыгъехэм ашыщхылыр, ащ земан зэфэшхъафхэр, хуугъэ-шIэгъэшхохэр зэрэпхых. Адрэ лъепкхэм афэдэу, адигэмэ яндэлфыбзэ, яшэн-хабзэхэр, яжерёо-народнэ творчествэ хаутыре гущыIэмкэ кыагъэнэжын альэкигъ.

Адыгэ тхыбзэм елхыгъэ алзэрэ юфшагъэхэр я 19-рэ лIешэгъум иапэрэ кIэлъэнкю щылэхуугъэх. Султлан Адыл-Джэрые кызэрхыхыгъээмкэ, Черкецием щызэлъашIэрэ усаклоу, шIэнэгъэлэжыу Шэрэлъяко Натыкъо ильэсыбэрэ адигэ элфыбэм игъэпсын ыкы адигэ тхыбзэм изэхэгъеуцон адэлэжьагъ, а юфыр дэгъоу кыдэхуугъ, ау динлэжхэм яунашоукэ илофшагъэ машом пидзэжыгъагъ. 1829-рэ ильэсийн Петербург дэт университетэм икэлээгъаджэу И. Грацилевскэм урсы графическэ лъапсэ зилэ черкес алфавитыр зэхегъеуцо, ар кызыфагъэфедээ кавказ-кушхъэ эскадроным кулыкъу щызыхыре адигэхэр зэфэхжыгъыгъ. А уялтэм тифеу зэлъашIэрэ Султлан Хян-Джэрые урсы графикэм тетэу гъэпсыгъэ адигэ алфавитыр зэхегъеуцо.

Адыгэ тхыбзэм игъэпсын кыкылэлтыкюоре едзыгъоу хуугъэ «Черкесыбзэм и Харьофиль» зыфиоу зэлъашIэрэ шIэнэгъэлэжьэу Бэрсэй Умар зэхигъеуцугъагъ. 1853-рэ ильэсийн, кириллицэр илэубытилэу Бэрсэим адигэ харьофилье ыгъэпсыгъ ыкы ар лъапсэ фэхуугъ джырэклэ лъепкын ыгъэфедэрэ тхыбзэм. Ащ кыхэкъеу, харьофильэр кызыщдэгъыгъ мафэр — гъэтхапэм и 14-р адигэ тхыбзэм и Мафэу адигэ дунаим щыхагъеунэфыкы. Ащ үүж адигэ тхыбзэм изэхэгъеуцон дэлэжьагъэхери щылэх, ау аш зетымыгъеушомбгъоу, ар шIэнтгэх тхыгъэ шхъафэу хуущт, тэхэутии юфым зыфдээзжыкь.

Адыгэ (Черкес) автомон хэкур щылэхуум урсыбзэклэ ыкы адигабзэкэ гъэзетхэр кыдэгъэгъыгъэнхэмкэ упчэ къеуцугъ. Адыгэим щылэ РКП(б)-м игъэцэклэ бюро ащ үүж ихагъ, а юфым фагъэзая Голдович Казимир Янов ыкъор, революцием ыпэклэ австрийскэ поданнэу щытыгъ, 1917-рэ ильэсийн үүж советскэ гражданствэр ыштагъ, 1913-рэ ильэсийн кыншгэжьагъау РКП(б)-м хэтигъ. Ар кооперативын ипечатникуу, политическэ юфшаклоу щытыгъ. Дээд Плыжым зыхахъэм отрядын ишаа ригъэжьагъагъ, политотделим ипэще ИэнатIэм нэсыгъагъ. 1922-рэ ильэсийн ионыгъо мазэ Адыгэим щылэ РКП(б)-м игъэцэклэ бюро аишцау Казимир аянафа.

1922-рэ ильэсийн тигъэгъазэм Адыгэим инароднэ депутатхэм я Совет иапэрэ зэфэс куаджэу

Хакурынэхъаблэ щыкыгъагъ, ащ РСФСР-м ишъольтырыкIэу Адыгэ (Черкес) автомон хэкур щызэхашагъ ыкы хэку гэцэклэ кю комитетын иапэрэ тхаматэу Хахьурэтэ Шыхъанчэрые щыхадзыгъ. Ар мыхъузэ, 1922-рэ ильэсийн ионыгъо мазэ, РКП(б)-м игъэцэклэ бюро изэхэсгэгъо гъэзетхэр урсыбзэкэ ыкы адигабзэкэ кыдагъэхъэзэ ашынэу щырахуухъэгъагъ: гэзетэу «Черкесская правда» урсыбзэкэ тхамафэм щэ

кыгъ, мэфэ заулэкэ ар адигабзэкэ зэридзэкыжыгъ. Казимир Голодовичым къэбарыр зыльээсийн, партийн бюром хэтхэр кытугъоигъех, Хахьурэтэ Шыхъанчэрыи зэхахъэм хэлжьагъ, КIеращэм адигабзэкэ «Интернационал» кырагъэ-ионэу ельзэгъех, мэкэ дэгүү зиэгъе Тэмбогт ар афигъэц-клагъ. Дэх имылэу, зы гущыэ химигъэзэу гимнир аш зэрэзэри-дээгъыгъэм зэкэми гу лъатагъ ыкы хагъуунэфыкыгъ, ащ лъы-

**ЛЭПКЬ ГЭЗЕТЫМ ИЛЬЭС
ЗЭФЭШХЬАФХЭМ ЗЭРЕДЖЭШТҮГЭХЭР:**
«АДЫГЭ МАКЪ» (1923)
«КОЛХОЗ БЫРАКЪ» (1931)
«АДЫГЭ ПСЭУКІ» (1926)
«ПҮҮПЧЭ-УАТ» (1929)
«СОЦИАЛИСТИЧЕСК Э АДЫГЕЙ» (1938)
«АДЫГЭ МАКЪ» (1991)

кыхахутии юкы Iекэ тхыгъэ литографированнэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» адигабзэкэ (араб шрифтим ильэу) кыдагъэкынэу. Апэрэ 1922-рэ ильэсийн ичээвэгъоу мазэ и 13-м кыхахутигъ, «Адыгэ макъэр» 1923-рэ ильэсийн гъэтхапэм и 8-м кыдагъэкыгъ.

Адыгэ автомон хэкум игъэцэклэ бюро комитет игъэзетэу «Черкесская правда» зыфиорэр политикэ-экономическэ ыкы общественнэ-литературнэ гъэзетэу ары зэрэгзэнэфэгъагъ. Иредакционнэ коллегие хэтигъэх Наврузовыр, Сихур, Хахьуратэр, Мишурин ыкы Голодович.

Адыгабзэкэ хуутынэу агъэнэфэгъэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» хэзээр зыхыгъагъэр 1923-рэ ильэсийн игъэхэгъе маз. Гъэзет номерий кызыдэклэйн үүж ащ ихэутии зэпагъэуцугъ. Пшъэдэкыжь зыхыре редакторэу «Адыгэ макъэм» илэгээр Мишурин Казбек ары. Мишурис Григорий Льевов ыкъоу зэрхтэгээ документхэри щылэх. Гүхэл нахь мышэми, Мишурин хэкум ыпашхъэклэ гъэххягъау щырийн джы кызынэсгэгъеми осэ тэрэз фашыгъэп.

1927-рэ ильэсийн итгъэгъазэ и 18-м Италием щылэгъэ Максим Горькэр письмэклэ кыкылэлтэй-гүхэл Казбек ихтигъау «Калым» зыцэл. Терорышикм ильэхэн апэрэ «адыгэ юфкэ» зэдэгъагъэхмэл илэхтэйгъау Мишурин Казбек аумысыг ыкы аукыгъ.

1925-рэ ильэсийн шэклогъум и 12 — 16-м Адыгэ (Черкес) автомон хэкум ипартийн конференциие рагъэклэгъэгэйн лыклоу Бжэшю Юныс щыхигъэунэфыкыгъагъ: «Гъэзетхэм якыдэгъэкын фэгъэхыгъэ юфыр тихэу щызэшлэхыгъ, ауджы кызынэсгэгъеми хэутии куулыкъу Адыгэим илэп.

Ащ юфыгъагъау зы гъэзет зэхээтэу «Адыгэйская жизнь» — «Адыгэ псэукі» зыцэл кыдагъэгъыгъау тарихын шэклэм пролетариатын гимнэу «Интернационал» итекст тетхагъау ытэгъэгъ. Ильээ тлох зыныбж кэлакъэм ар лъэшэу ыгъэшэгъуагъ, кызыдэжгэх гущыэхэр ыгу хэтигъахъэх, ахэр игуушигъэклэ пэблагъэхэу щытыгъ. Вокзалим зэрэчтэу Тэмбогт гимнэй игушыэхэм атыритхы-

пүтэу унашто ашыгъ «Адыгэ макъэм» иапэрэ номер «Интернационал» кызызэуахынэ. Пшъэдэкыжь зыхыре апэрэ редакторэу «Адыгэ макъэм» илэгээр РКП(б)-м ихку гэцэклэ бюро комитет иотдел ишаа щыгъау Мишурин Казбек ары. (Мишурис Григорий Льевов ыкъоу зэрхтэгээ документхэри щылэх). Гүхэл нахь мышэми, Мишурин хэкум ыпашхъэклэ гъэххягъау щырийн джы кызынэсгэгъеми осэ тэрэз фашыгъэп.

1927-рэ ильэсийн итгъэгъазэ и 18-м Италием щылэгъэ Максим Горькэр письмэклэ кыкылэлтэй-гүхэл Казбек ихтигъау «Калым» зыцэл. Терорышикм ильэхэн апэрэ «адыгэ юфкэ» зэдэгъагъэхмэл илэхтэйгъау Мишурин Казбек аумысыг ыкы аукыгъ.

1925-рэ ильэсийн шэклогъум и 12 — 16-м Адыгэ (Черкес) автомон хэкум ипартийн конференциие рагъэклэгъэгэйн лыклоу Бжэшю Юныс щыхигъэунэфыкыгъагъ: «Гъэзетхэм якыдэгъэкын фэгъэхыгъэ юфыр тихэу щызэшлэхыгъ, ауджы кызынэсгэгъеми хэутии куулыкъу Адыгэим илэп.

Ащ юфыгъагъау зы гъэзет зэхээтэу «Адыгэйская жизнь» — «Адыгэ псэукі» зыцэл кыдагъэгъыгъау тарихын шэклэм пролетариатын гимнэу «Интернационал» итекст тетхагъау ытэгъэгъ. Ильээ тлох зыныбж кэлакъэм ар лъэшэу ыгъэшэгъуагъ, кызыдэжгэх гущыэхэр ыгу хэтигъахъэх, ахэр игуушигъэклэ пэблагъэхэу щытыгъ. Вокзалим зэрэчтэу Тэмбогт гимнэй игушыэхэм атыритхы-

ильэу, 1929-рэ ильэсийн кыщегъэхъягъау латин графическэ лъапсэр илэу). Пшъэдэкыжь зыхыре редакторэу гъэзетым илэгэхэр: Б. Пономаренкэр, Г. Цуамыкъор. Адыгабзэкэ тхыгъэхэр ильэс зэфэшхъафхэм зыгъэхъазырштыгъэхэр: А. Хытланэр, А. Лъэбышэр, М. Трахъор, М. Хууажыр, Т. КIеращэр, А. Хыткъор. Пчыагъэр зэрэхъу-штыгъэр 800. Лэжъаклохэр зыгъэгумэклэре лъэнэхъоу щылэ-нэгъын хэхъухъэхэрээр зэкээзэтийн гууу кыщыраоты-кыштыгъ.

Ар къаушхъаты мыш фэдэ рурикхэу гъэзетым илэгэхэм: «Хэдзэнхэр зэрэхъохэрэр зэ-кээмэ арэш!», «Гъэтхасэхэм яеутын — партийнэ организа-цихэмкэ ушэтын», «Тихэхъо-ныгъэхэр», «Къэкошт ильэситф благъэм лъапсэ фэтшын», «Социалистическэ зэнэкъоу», «Адыгэим зыкьеэтын», «Советскэ республикэмкэ», «Капиталым ихэгъэхүхэр» ыкы нэмийкхэр. Еджаплэхэм якызэуухын, гъэсэ-нэгъэм зэрэфбанэхэрэм, гумэ-кыгъоу автомон хэкум ыпашхъэх итхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр ащ кызынэхъау щыгъэх.

Адыгабзэкэ хуутырэ лахъэу гъэзетым илэм иредакторыщтыгъау Цуамыкъо Хусен Ибрахым ыкъор куаджэу Къэбэхъаблэ 1898-рэ ильэсийн кызынэхъу. КIэлэгъэдэж курсхэр Краснодар кызынэхъу ылж, къоджэ еджаплэ щылэхъагъ. 1922 — 23-рэ ильэхэн куаджэу Хы-тагъуухыкъуае гъэзетхэм якыдэгъэкын фэгъэхыгъэ юфыр тихэу щызэшлэхыгъ, аш кызынэсгэгъеми хэутии куулыкъу Адыгэим илэп.

1927-рэ ильэсийн итгъэгъазэ и 18-м Италием щылэгъэ Максим Горькэр письмэклэ кыкылэлтэй-гүхэл Казбек ихтигъау «Калым» зыцэл. Терорышикм ильэхэн апэрэ «адыгэ юфкэ» зэдэгъагъэхмэл илэхтэйгъау Мишурин Казбек аумысыг ыкы аукыгъ.

Гъэхэ лъэхъаным кызызэремы-лъжыгъэр, 1937-рэ ильэсийн ар партием хагъэхъагъ, ышэу лъэп-къым илэхэн зэпхынгъэ ды-рийэ, революцием пэшүеуклорэ тхыгъэхэр «Колхоз быракъым» кызынэхъау Ѣэхэзэти, ар аумысыгъ. Ау 1956-рэ ильэсийн ионыгъо мазэ ар тыра-хыгъыгъагъ.

1938-рэ ильэсийн имэлтэй-фэгъу мазэ кызынэхъау Ѣэхэзэти «Социалистическэ Адыгейкэ» кызыдэхъагъ, а цэр 1990-рэ ильэсийн итгъэгъазэ нэс илэгэхэр. Хэгъэгу зэошхом ильэхъан СССР-м итэзет пэ-рятхэм ашыгъыгъ, пыим пэшүе-кыгъохэнэхъэ мъэхъэхъэ маклэп илэгэхъагъ.

Андрыхье Хусен тхакохэмкэ ыкы журналистхэмкэ апэу Советскэ Союзым и Лыкхуужы-цэ кыфагъэшъошагъ. «Урысхэм зыкъатырэп» зыфиорэ гущыэ-шхохэр къэзийгъагъаар Андрыхъуаар ары. Хусен фэдэу Хэгъэгу зэошхом хэкъодагъэх Х. К. Гызышыр, Я. С. Джанхъотыр, Г. З. Къадэр, С. И. Кошэкъор, Р. А. Меркицкэр, А. У. Салиевыр, Д. К. Тыгъуухыр, А. И. Уджыхъур, Х. Т. Уджыхъур, М. К. Цэир, М. Ш. Чэмышшор, Н. Е. Хытитыр, Д. С. Хыратэр.

Гъэзетэу «Социалистическэ Адыгэим», джаа фэдэу «Адыг-эйская правда» зыфиорэм орденэу «Щыгхум и Тамыгъэ» къафагъэшъошагъ.

Адыгэ Республикэр загъэпсэм лъэпкь гъэзетым апэрэ цээу илэгэхъагъэр ратыжыгъ. 1991-рэ ильэсийн щылэ мазэм и 1-м кызынэхъау мафэ къэс кызыдэхъагъирэ общественнэ-полити-ческэ гъэзетым джы «Адыгэ макъэм» юцэл кыхахууты.

«Адыгэ макъэр» гъээджэн тхыгъэу плытэми хуущт, аш адигабзэр къеухъумэ, хегъахъо ыкы мэдэжэхъын дэлажэх. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо гъэзетхэмкэ илахъыши хишихъагъ, лъэпкъым икультурэ хэхъоныгъэ, лъэпкь зэфэшхъафхэр эзгурьохэу, мамырэ зэдь-щыгъиэнхэмкэ ишгогъэшхо къ

«Адыгэ макъэм» иильэси 100 ипэгъокIэу

«Адыгэ макъэм» сымакъэ зэрэхэхъагъэр

«Адыгэ макъэр» — лъэпкыым ымакъ, аш ущылэжъэнээр, удэлэжъэнээр, ныбджэгъуныгъэ дыуиленээр шуашэ. Ар кызыздэхъугъэмэ сэри сащыц, мыры журналист ІэнатIэр зыщызгъотыгъэр, сизщычъепхыгъэр, сигашэ иохтешу зыщыкIуагъэр.

Усэнээр цыфым хэлъэу кыдэхъун фай, жьеу сэри езгэжьагъ, ус цыккүмэ язакъоп, джыри еджапIэм сичIесэу бзыужьыеу чыылэм ыгъэплигъагъэр сышнахыжъирэ сэрире унэм кытхы, дгъэфэбэжъи, кыкIэлэлжъирэ мафэм зэрэдгэбэйжъыгъэр стхыгъагъэ. ТикIэлэгъаджэу Мэцлэкъо Дарихан зешIэм (тигъунэгъугъ), зэрэклассэу кыифеджагъ, район гъэзетим ыгъэхъи, кыхаутыгъагъ. Ар апэрэ гушуагъоу тхэнэмкIэ сферхуагъагъ.

Адыгэ къералыгъо кIэлэгъаджэ институтын тыщеджэ зэхъум, литературэ кружокым тыклощыгъ, Шхъэлэхъо Абуренэу ынаIэ кыттетыгъ. «Мыщ щезымыгъэжьагъеу титхакомэ ахэтыр макIэ, джы шьоры таух кыкIэу тызщыгугырэр», — кытилощтыгъ. Аш илкье-псыекIэ тхыхэрэ ашыщхэр факультетим идэпкь гъэзет кыхъэштгъэх, загъорэ адиgэ хэку гъэзетим кыщыттардэштгъагъ. Адыгэ радиомы тыкыщагъэгъштгъэштгъ. Аш тхэнхым нахь тыфищтгъэштгъ. Сэ Кобл Якъубэ бэнэним фийасэрэмэ сащытгъети, адиgэ хэку гъэзетим бэнаклохэмкIэ тшIэрэ-дгъахъэрэм фэгъэхыгъеу зытю горэм сагъэтхыгъагъети, агу рихыгъэштын, игъорыгъоу сякыхаутытгъ.

Еджэныри къетуухыгъ, дзэми куулыкъ щытхыгъ, щыIэнэгъэм тэр-тэрэу тхэхъанын тыфхэзьырэу тлыттетштгъеми, Якъубэ ынаIэ джыри кыттетыгъ. А ильэсм дзюдомкIэ спорт обществэу «Спартакым» хэгъэгумкIэ изэнэкъоку къесхы, ССР-м дзюдомкIэ икубок икъидэхын ящэнэр чылпэр зыщысэу-бытим, ДСО-у «Спартакым» хэгъэгумкIэ ихэшипыкыгъэ команда сыхагъэхъэгъагъ, зы стипендие гори, пшхъэ рымыгъыжытими, тэлкү рыхэхъыкынэу, къисатеу аублагъ, тренерэу саштагъ, аши зыгорэ кыкIэклон. Сыбанэштгъэ, згъэбанэштгъэх, ау тхэнээр эзпэзгъэу-гъэп, хэсмыгъэхъуагъемэ.

Ашыгъур ары Кобл Якъубэ милицием ехъигъэ спортивнэ обществэу «Динамэм» тренерэу сицъакомэ шоигъоу къызысигуагъэр. «ДСО-у «Спартакри» дэгъу, — ыуагъ. — Ау «Динамэм» шуагъэ пыль: милицием иофышIэу уаштэшт, капитаныцэр апэ къуатышт, етланэ удэктэшт, унэ тофри нахь щыIэнэх хуушт. Хыа помэ, узэрэбл...». Кыстыримыкъузапэу, кысэлэсэсэкы-зэ кызыздэгущыагъ. Ежь Москва быбы-ныш, мэфэ заулекIэ кызыгъэзжырэм

ууаж джэуап естьжынэу кысигуи дэ-кыгъ, сэ аш чещ мычыиехэр кысифхы-гъэх.

Якъуби къэбайбайжыгъ, ыдэжь си-кlyagъ.

— Сыд ипхуухыагъ? — кысэупчыгъ.

— О поштыр сшIэрэп, — сlyagъ.

— Тыппугъ, тыулэжыгъ, тятэ фэдэу тьюоплы, арышь, къеслощтым гуао хэ-пхынным сенэгушь, мэфэ заулэ хуугъэшь сизэрэдээ.

— Кыalo, кыalo, — ыущыпцыкыгъ Якъубэ, — сыд пломи кызгурыон.

Арти, филфакым кычIесхыгъэ шэ-нэгъэм нахь сизэрликуудыирэр, журналистикэм сизэрфэшагъэр, хүмэ ашкIэ сувублэ зэрэшшойгъор eclyagъ. «Социалистические Адыгейим» иредакции зы вакансии зэрилэр eclyagъ, ау eklonlakIэу фэхъущтыр сшIэрэп. Ежь сихыжыгъагъ.

— Адэ дэгъуба ауштэу оломэ, — тэлкүруе егулшыси, Якъубэ кыуагъ.

— Гъэзетим укю пшоигъомэ, ашкIэ амал зэрэсилэу сишигъагъ кыюозгъэкын. Непэ Андырхье Джантэмэр (адыгэ гъэзетим иредактор шхъва) ыдэжь ткылощ.

Сыкъэгумэкыгъ, сыд сноышь сэ редакторым дэжь сичIехъан, ау си-кlyagъ.

— О кысаж, сэ си-кlyoющт, — зеом, сирэхъяжыгъ.

Сызэгоутыгъ Якъубэ ящэнэрэ кыатым къехъяжыфэ шэ. Шхъомч чыгышхуу редакции пашхъем итим чычIэгэ къэрэгъулэм фэдэу сичIетыгъ. Klo, чIэхъагъэри зэгорэм кычIесхыкынба, Кобл Якъубэ ыгушлукIи редакторым зэрэзгъыгъэр кысигуагъ. Шыыпкъэ, ар Iашэх хуугъэп, а уахтэм Адыгейим ихэку гъэзет клаэ чIэхъан ылъэкыщтыгъэп, ар партием игъэзетыгъ, зыгорэ аштэн хүмэ лъэшэу щыбзэм клаэгъыщтыгъ. СшIэрэп сфиуагъэр аш фэдизэу си-тренер, си-кlyagъ, гуригъеуагъ. «Клаэм зыгорэхэр къедгэхъынхэшь, дэгъу хуумэ, тштэшт, — ыули Андырхууем кыгъэгъагъ Якъубэ. «Тери бэнаклохэмкIэ журналист шхъаф тиэми зи фэуагъэп», — ыули Якъубэ ыгушлукIыгъ. Ары нэужыми зэрэхъуагъгъэр...

Партийнэ отделым ашыгъум ипэшагъэр Лэххусэжь Хаджэрэйтбий. Аш ыдэжь сагъакли, очеркэу къестхыщтымкIэ кызыздэгущыагъ. ССР-м ичемпионэу Гостекъо Хумэр ар фэгъэхыгъэнэу тизэгүриуагъ. Хумэр зыгорэ тестхыхащтмэ, ар сэркIэ тофри хууна, тизэдебанэ, мафэ къэс тизэхэтих, арти, а чещ шыыпкъэм стхи, пчэдийхым Хаджэрэйтбий фэсхыгъ.

— Сыд, хуурэб? — кысэупчыгъ. — Хыа, стхыгъахъ.

Зи кымылоу Хаджэрэйтбий тхапамэ къалтыгъагъ, «мы клаэр сенэгие тэлкү мэгylalokIэ» зыфэлён фэдэ инэпльэгъу хэслэгъуагъ. ытхыщтыгъэр ыгъэтилэйли, сэ фэсхыгъэм еджэу ригъэжьагъ.

— Дэгъу укIалэу тхэным узэрэфэшагъэр, — Хаджэрэйтбий еджэфэ аш

дыхчэс лы хэкотагъэм кысигуагъ. Ар нэужым дэгъоо сшIагъэ — Хуушт Хыалид, журналист анахыжъэу адиgэ гъэзетим чэсигъэмэ ашыгъигъ. — Уегу-гъоу, уемызэшьимэ, бэ кыбдэхъущты...

Аш нэс очеркым еджэрэми иоф ыхуагъ, зэкэ дахэу зэшшокыгъэ — стхыгъэр ыгу рихыгъ, редактор шхъалэми «дэгъу» ыуагъ. Кыхаутыгъ, аш ыуож кIэлкIэу итэу сэри саштагъ. Ар зыхуагъэм ыууж джы илъэс tlokilitfure тфырэм ехуу тешэгъыгъ, ау тыгъуасэ фэдэу къесэшэжы. Уахтэр псынкIуу чагъэ...

Лы гъэшIэхъонхэр, үүххэу, щыэнэгъэр зынэ кIэкыгъэхъ, зауи, машуу, лыгъи, гъабли, гъайни къалыжыгъэхъ, ау цыфыгъэрэ адигагъэрэ чамынаагъэхъ, щысэ шIагъо тфэхъущтыгъэхъ. ШхъаплIэко Хыис, Бэджэнэ Иляс, Хуужай Исмахиль, ХыакIэмээ Рэшыд, Хуушт Хыалид, Шьоджэ Мыхамчэрэе афэдэмэ нахь клаэхэмкIэ бэ дахэу кыталаощтыгъэр. Анахэу кыспылыщтыгъэр Шьоджэ Мыхамчэрэй. Титли тизэрэкунчыкъохаблэхэм изэкуюагъэп, сятекIэ сянэжьи Шуаджэхэм апхути, си-кlyахылэу «тихъорэлф» кысиси-щтыгъ.

Аш фэдэу кытфэсакыщтыгъэрэ адэ нахыжьхэри. ШхъаплIэко Хыис информациемкIэ отдельим тэлкүруе си-кlyoющт, спортым сизэрэпильным елтыгъэу аш нахыбэрэ си-фигызэштгъ. Ежь имахъульэ, Шынэнхъо Рустлан, Тхъэм джэнэт къырет, синьбдэгъуагъ, тизэдебанэштгъ, аш игъэхъяжъэхэм шуупшыр ашыгушлукыщтыгъ. Адыгэ хабзэм шолыкыщтыгъ, тэри аш игъогу тэрээзу титыригъети шоигуагъ.

Андырхье Джантэмэр лы мытыр инэу, нэгу хуурэе зэккүжьеу, IэпкIэ-лъап-кIэу фэпэгъэ зэптигъу щытыгъ. Ымакъэ Iэтыгъэу зэ кыддэгущыагъэу къесшэжьырэп. Зытю-зыщэ зэкошьоожьи, «олахэ тизэхэтир джэгушхом!» зэриогъагъэр си-кlyahыжьырэп. Ары зыгорэм зэрэмырэзэр кызэригтэлъагъо-щтыгъэр. Цыфхэр зеримыгъэзтэлкIхэу зэбли-щыщтыгъэхъ, зэкэмэ жабэе къадигъо-щтыгъ, плъыр-стрыгъэрэ хэлтэгъэп, щэгэшшо илгар.

Узгэгъозэн нахыжь уиэмэ дэгъу, дэон нахыки уцымыкынди дэгъу дэд. ЗыцIэ къеслэгъэ лышигъумэ анэмкIэу макIэп дахэкIэ кыддэлажъэштгъэр. ТхэлкIэ цэрийлоу Iашынэ Хазэрэт, Аульэ Къэлэшьау, Шымыгъэхъу Мурат, ХыакIэмээ Биболэт, Пэншыу Сэфэр, Афэшыжь Тыркубий, бэ, бэ ахэм афэдэу зигуугу къэпшынэу щылэр. Ахэр ары апэрэ егъэжьагъум сизигъусагъэхэр, гъогур сэзгээлъагъэхэр.

Редактор шхъалэу 1998-рэ ильэсм «Адыгэ макъэм» сикъызагъаком, редакциитури зычIэт унэр агъэцкIэжынэу рагъажы, афэмуухыгъэу зэхэлэшшо-гъэкау щытыгъ. «СыжкугъэкIуагъэмэ шуукызде», — сlyи тхъаматэмэ адэжь сизэком, минишээ кытфагъэхъыгъ. Ау а мэфэ шыыпкъэм псэольшхэу ахьщэ

зэрамытыжыгъэмэ кассэм рахыжьи, лъапцIэу, пцанэу джыри тыкъэнэгъ.

«Ибэмэ афэдэу тыхэтыкIэ хүнэнэп» сlyи, тэ кыттэфэрэ унэ ныкьор къа-ысыхыжынэу ыуж сихъагъ. А лъэхъаным гъэзетир Парламентырэ министрэхэм я Кабинетрэ зэдьряягъ. Шыкур, тахэзээгъагъ, афэлъэкыщтыр кытфашагъ, унэшхор зэфэдэу кытфагоши, аш пыль тхыльхэри кытатыжыгъэхъ.

ФинансхэмкIэ министрэу Долэ Долэт-бий лы шIагъуу, тизэгурмылоу зыки хуугъэп. Аш сельеуу, амал кыгъоти, ахьщэ кыттитыгъ, апэ ар зыфэдгээзагъэр гъэзетим lyklyjygygъ пенсионерхэу илъэс хуугъэу ахьщэ зэрамытыжыгъэхъэр ары. Нэужым ахэр зыгъэпсэфынэу lyklyjygygъэрэм ачылпIэ дгъэлажъэхъэм е гонораркIэ тадеэзэ зэрэтфэлтээз тишигъагъэ ядъэкыщтыгъ.

Джаущтуу едъэжьагъ, тиражыр ми-нищым тэлкIу ехъущтыгъет, гъэзет кIэгэхъэнэм тишилжкIапIэ ехъылы (урис гъэзетим иредактор шхъалэу Анатолий Пренкемрэ сэрире ренэу мышкIэ тизэгъусагъ), илъэс зытlu-зыщэу кызэкIэлъыкIуагъэм миний Iэнэ-ципэм нэдгээсигъ.

Ильэс къэс тиражыр хахьоу, тихахьуу дэгъоу, гъэ къэс минишээ заулэ къэд-гъахьэу хуугъэ. Гъэзетим кылэжьырэр щылажъэрэм афэклюжыщтыгъ, преми-ехэр дгощыщтыгъэхъ. Сыда мыш фэдэ хахьо гъэзетим езгэшьыщтыгъэр? АпэрэмкIэ, тофим уемызэшэу улытлын фое, етланэ, Къэзэнэкъо Джэбагъэ зе-риуагъагъ, «уахтэм удэбэкъон фое».

Тэ кIэу къетыгушыгыагъэр, гъэзетир гъэшIэхъон зышигъыгъэр гъэзет годзэе пчъагъэ зэриагъэр ары. Ахэр зэкэ гум екIоу щытыгъэхъ, ау нахьиу щыфхэр зылтыгъэштгъэхъэр Iэкыб адигээм афэгъэхъигъэ гуадзэу «Хэхэс адигээм идунай» зыфилорэмрэ урис гуадзэу «Голос адига» зыфилорэмрэ. Урис закохуу нэбгырэ минрэ ныкьорэм ехуу тигъэзет кIатхэхэу аублэгъагъ, Украина, Белоруссием, нэмыкIхэмэ анэситыгъэхъ.

Республикэм истатус, адиgэм иоф къэхъумэгъэнэмкIэ бэ а лъэхъаным гъэзетим юшагъэр.

Гъэзетим сирищау зыщетим кызэ-дэхъуагъ, сфермыгъэхъуагъ щы, си-гъэнэгъоджагъы, зиягъэ къысэкыгы щы, мыхэр щыIэнэгъэм щыщыхъ, тэркIэ къэжьагъагъ, Тхъэм тэркIэ ерэхү. «Аш фэдэ мэхъу» плоныш, ушхъарыкын фое. БлэкIыгъэм сегуушысэмэ, си-ку къэкыгъырэп дэхагъ, хэти си-фэрэз. Тоф зышээрэхъуагъ, хэуукъоу мэхъу, хэмийкъо-рэх Тхъэм закъор ары. Сэри сфермыгъэхъуагъ щы, си-офшалкIэ зымыштэу колективым хэтигъэмэ ашыщхэри щыкIэгъэнчъэхъ, ау хэт си-ыоми, а уахтэм гъэзет дэгъу кыддэдгээкыщтыгъэ-гъэхъ.

Адыгэ гъэзетир ильэсшишэ зыщи-хуурэм елъытыгъеу бэ аш щылажъэхъэрэм, дэлэжьагъэхъэм, гъэзетеджэ шIагъомэ афэлтхынэу щылэр, к

Терроризмээс щуухьумэгъэнхэм фэшн

Іофтхъабзэм хэлэжьагъэх республикэм ихэбзэ гьецэкіекло къульпыкъу зэфэшхъафхэм япа-щэхэр, общественнэ движени-еҳэм ялЫклохэр, динлэжьхэр, студентхэр.

Терроризмэм пэшүеклөгье-
нымкээ республикэм ихэбзэ-
гьэцкэлж къулыкъухэр, дин
ыкы общественнэ организаци-
ехэр зэрээздэлажжэхэрэм шуа-
гъэу къыхырэм къителгүщыягь
АР-м лъэпкъ Йоххэмкээ, Іэкыб
къэралхэм ашыпсэурэ тильэп-
къэгъухэм адыряял эзпхыны-
тъэхэмкээ ыкы къэбар жъугъэм
иамалхэмкээ и Комитет ипащэу
Шхъэлэхъо Аскэр.

— Экстремизмъ якын терроризмъ узэгүсүе уапешүөкөн фае. УФ-м и Президент кыгызбаткычтың пышэрлыгым диштэу иштэс пчыагъе хъугъэу *лофыш* куп зэхэттэгъэу, хэушхъяфаыкыгъэ планым тетэү *лоф* тэшэ. Непэл Интернетыр зымыгъэфедэрэ щылэп. Гъэрек *ло* хэбзэгъэуцу-гъэм димыштэрэ сайтиплэ зэфашыгъ, терроризмэ нэшанэ зилэ бэзджэшлагъэхэм нубжыкылхэр ахээзыщэн гухэль зилэгъэ нэбгыриппилма хъалс атырадуулг-

риплімә хыңс атыральхыагъ. Тиреспубликә зызэхащағы қызығъе жэйхъағъеу мы лъэнүкъом епхыгъе тхъамықъагъо қызыщыхъутъэп, ау аш пае урәхъатынәу щытәп, ар кыздәтльтизәэ юфшәнүм етегъехъу. Ныбжыкъәхәм пшъедәкъыжъеу ахъын альэкъы-щыр нахъ агурыгъе йогъән фәе. Экстремизмәм е терроризмәм тхъамықъагъо аптылыр пстәуми ядгъәшінүр типшъэрлыл, — қызығъағъ Шъхъәләхъо Аскер.

Терроризмэ ыкїи экстремизмэ нэшанэ зи|э бзэджэшлагъэхэм ап-шүеклөгъэним фэгъэхыгъэ |офтхъабзэ мы мафэхэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щызэхашагъ. Ар зерищагъ апшъэрэ еджаплэм ипроректорэу Брант| Мурат.

Терроризмәм ыкIы экстремизмәм ныбжыкIәхәр ашыу-хъумәгъянхәм пае Адыгә къэрагыльгъо университетым щиззәхәщәрә Iофтхъабззәхәм къатегущы-лағъ мы ашшәрә еджапIәм ныбжыкIә политикәмкIә ыкIы социальнә IофыгъюхәмкIә ипроректорәү ШхъакIәмыйкъо Рустам.

Аш къызэриуагъэмкіэ, мы йоғығыом мэхъанэшхо ашпъэрэ еджаплээм щыраты. АР-м хэгъэгу клоц! Йоғхэмкіэ и Министерствэ ягъусэу йофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр зэхажэх. Зэрагъеунэфырэмкіэ, анахъеу бзэджешлагъэхэр зезыхъэхэрэв зыми фэмыгъэзагъэхэр, щылэнтигъэр зышомыгъешэгъонхэр ары. Ар къыдальытээ студентхэм йофтхъэбзэ гъешэгъонхэр бэү афызэхажэх, спортивнэ секциехэми яштогъэшхо къэкло.

АР-м гъэсэнгъэмрэ шлэнгъэмрэкэ иминистрэ ишшэ-рыльхэр зыгъэцкэлэрэ Евгений Лебедевым экстремизмэй ыклы терроризмэй къыткэхъухъэрэ ллэүжхэр аышуухъумэгъэнхэм фэш гъэсэнгъэм иучрежде-ниехэм ренэү юфтьхъабзэхэр зэрээхэашхээрэр къытуагъ. Джащ фэдэү яхгээгүй shу алъэ-гъуным, патриотическэ плунгыгэ ялэнным аналэ тет. Гурьт еджаплэ пэлчт тхъамафэм ишэублэ Урысыем игимнкэ регъажье. «Разговор о важном» зыфи-юрэм зигъю юфтыохэм щите-гүшүүлэх. Мы лъэныкъомкэ гъэрекло юфтьхъабзэ мини 2-м ехъу зэхашагъ.

ПЕПЭКЪО Анет

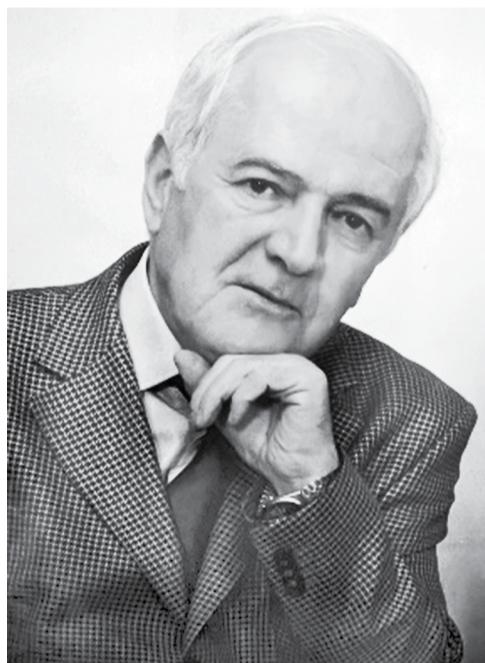
Комитетым ипащэ кызырлыу-
гъэмкэ, гурьт сэнэхъат зышара-
гъэгъотырэ ыкыл ашшъэрэ еджа-
пілэхэр, общественнэ организа-
циихэр, динлэжъхэр, полицием
иоофышэхэр зэготхэу мы гумэ-
кыгъом идэгъэззыжын тоф зэ-
рэдашлэрэм иштуагъэ къэкю.
тофтыбээз гъэнэфагъэхэр зэха-
щэх. Анахь мэхъянэ зицэхэм
ащыц дунэе терроризмэмкэ
экспертэү, социальна ыкыл дин

гумәкъыгъохәм язәхәфүн фә-
ләжъэрә Джевад Галияшевич
Боснием къикии кызызрыкло-
гъаъэр

— Непэ тыкъызфызэрэуго-
ильгыгъом хэткы мэхья-
нэшхо ил. Терроризмэм ыкыл
экстремизмэм тиньжбыкы/хэр
ащуюхуумегъэнх фое. Тиалшэ-
рэ еджкат/э лъэпкэ зэфэшхья-
фыбэ щеджэ. Лъэпкэ ыкыл дин
зэфыштыкы/хэм альэнькъок/э

терроризмэм ыкъи экстремизм
мэм апешуекъогъэнымкэ тоф
тхъэбзэ гъэнэфагъэхэр зэхэтэ
щэх. Анахьэу тынаа зытедгээ
тыхэрэм ашыц мыш фэдэ
бээджашаахэр ыкъи льэпкэ зэ
гурмынъоныгъэр игъом кыхэд
гъэшцихэр. Непэрэ зэхахьэм
упчэ зэфэшьхафхэм тащите
гүшүйэшт, аш шуагльэ къызэ
рихыыштым щэч хэлъэл, —
къыуагъ Брант Мурат.

ЦЫФ ДЭГҮМ ИГЬОГУ ЗАНК

Хъымыщ Казбек Кошхъэблэ районны ит куудажэу Блащэпсын гъэтхапэм и 4-м, 1943-рэ ильэсүм къышыхъугъ. Къоджэ еджаплэр къызеухым Адыгээ къэралыгъо кілэеgeгъеджэ институтын чéхъягъ ыкыи 1967-рэ ильэсүм кілэeгъеджэ сэнэхъятыр къызéккигъэхъагъ, шу ылъэгъурэ хыисалымкэригъеджэнхэу. Икъоджэ гупсэ дэт еджаплэм хынсалымкэ 1979-рэ ильэсүм нэс кілэeджаклохэр щыригъеджагъэх. А лъехъаным еджаплэм илащэ игуадзэу юфышлэнэү уахтэ къыхэкыгъ. Игнатьевскэ еджаплэу N10-м илащэу 1987-рэ ильэсүм нэс юфышлагъ.

Зигугуу къэтшыымэ тшоонгъор непэ зимэфэкі мафэу, зыныбжь ильэс 80 зэрэхъугъэр хэзыгтэунэфыкіэу, гьогу дахэу къыкүгъэм гъэхъэгъе гъэнэфагъэхэр щызышыгъэу, иоффшэгъугъэхэм шүүкіэ агу ильэу, цыиф хъалэлэу ыкли зафэу Хыныш Казбек Мухъаджыр ыкъор ары. Цыифым ильэсыбэрэ иоф дэпшлагъэу иоффшэн укырыплыгъэ зэхъукіэ, къеплэлэн плъакынштыр маклэп.

хъанэу 1987-рэ ильэсүүм рагъэблэгтэй. Кілэеъгаджэхэу курсын къаклохэрэм яшэнэгтэй хагъэхьоным пае 1989-рэ ильэсүүм институтын кафедрэхэр къышыззэуихыгтэй. Ахэр егъэджэн предмет зэфешъяфхэм атегъэсыхъягтэхэу щытыгтэй: адигабзэм, адигэ литературам, хабзэм, тарихын, культурам, педагогикэм, психологием. 1990-рэ ильэсүүм кілэпцыкыл ыыгыцпэм, ублеплэ классхэм, общественнэ, естественнэ-хисап дисциплинэхэм, урысыбзэмрэ литературамэрэякафедрэхэр къышыззэуихыгтэй. Кілэеъгаджэхэу хэкум иеджаплэхэм ыоф ашызышлэхэрэм егъэджэн-пуныгтээм ильэнэыкъокл ылпылэгтэй афэхьщут методикэ ушьыйхэр, егъэджэн пособиехэр, зырызэу ыклы купэу кілэеъгаджэхэм, еджацплэхэм ящацхэм ыоф адэшлэгтэйнэм, кілэеъгаджэ пэрытхэм ялофшакл ныбжыкъокл щыгтээгъозэгтэйнхэм яштыгтэй.

Казбек институтым ипащэу юф зы-
шишгээ уахьтэм АР-м гъэсэнгъэрэ
шгэсэнгъэрэкіэ и Министерствэ иуна-
шьокіэ, Андырхьое Хъазэртал игүсэү
ублэпнэ классхэм апае хысапыр адига-

бзэкѣ атхыгъ. НэмыкI авторхэми природоведениери адыгабзэкѣ агъэхъязырыгъ. Ари зы ушэтынэу еджапIэхэм ашырекокIыгъэмэ ашышыгъ...

1994-рэ ильясым Адыгэ къэралтыг университетын сэнэхьат тедзэхэмкіг илгүпчэ пашуу фашыгъ. 1995-рэ ильясым педагогикэ шээныгъэхэмкіг кандидат диссертациею *Ioф* зыдишлагъэр къыргъэ шыныкъэжыгъ ыккі педагогикэм икафедра рэ идоцентэу ильясыбэрэ *Ioф* щишиагъ.

Казбек илофшиагъэ къэралтыом осозшко къыфишигъ. Ильяс зэкэлтыкъохэм бгъэхэльхъэ зэфэшхъафхэр къыфагъэ шьошаагъэх. Ахэм ащыщых: УФ-м инарод нэ гъэсэнгъэ иотличник, УФ-м иапшъэрэ профессиональнэ гъэсэнгъэ илофы шлэ гъэшүаагъ, АР-м иапшъэрэ еджа плэ изаслуженнэ *Ioфыши*, нэмыйкхэри Джаш фэдэу УФ-м и Президент и Рэзэ

ныгээ тхыль 2013-рэ ильэсүм кырынтыгь, АР- м и Къэралыгь Совет — Хасан и Шынтуухийн таатайгаар шалтгаалж

Казбек общественнэ йофтхъэбзэ зэфшъяафхэм ахэлжээ, АР-м инахыжжам с. Совет уст.

хэм я Совет хэт.
Унэгьо зэкүлжь дахи и. Ившаашьэй
Замирэ, философие шэныгъэхэмкэ
кандидат, Заполярнэ къэралыгьо уни-
верситетэй Н.Федоровскэм ыцэ зыхы-
гаа. Ившаашьэй

Пшъэшъэ нахъыкІэу Заремэ АР-м мылькумкІэ ифонд июридическэ отдел ипащ. Иклалэу Заур социология шэныгъэхэмкІэ кандидат, сатышл. Ахэм къорэльф-пхъорэльфыхэр къакІэхъухьа-
тэх.

Гъэх.
Сэнэхъатхэм зыщахагъахъорэ Адыгэ республике институтым ипащэу Тхъагъо Фатимэ, илофшэлгъуяхъэм, кілэеагъаджэхм ацләкэ! Казбек тыгу къыддеңеу тыфэгушшо! Кілэлცыкүхем амекъэ чэф ыгъегушшо, шлоу ѿшылар къыдэхъоу, нэхъоир иунэ изэу, псауныгъэ пытэ илэу, ильяссыбара псауннэу фатало!

ИЛЬБІСЫОӘРЭ ПСЭУНЭУ ФЕЛДІ!

КІССЕБӘЖЬ Нәфсәт.

Сәнэхъатхәм зыщағағъөхөрә Адыгә республикә институтым инаучнә Іофыш.

Сомэ миллиард къафат Гупщыщт

Лъэпкъ проектэу «Зеконымрэ хъаклэпэгъокыным индустриерэ» зыфиорэм къыхеубытэ программэу кілэеджаклохэм афэгъехыгъэри. Ар икыгъэ ильэсэм апэрэу аушштыгъ. Я 5 — 9-рэ классхэм ашеджэхэрэмрэ ахэм янэ-ятэхэмрэ зэгъусэхэу мэфэ заулэрэ агу рихырэ чыплэ гъэшлэгъонхэр ыпкэ хэмьильэу къаплыхъанхэу амал яэ хъугъэ.

Урысыем ишъолыр 18-у программэрэ зыгъецаклэхэрэм Адыгеири ахэт. Республикаем икілэеджэкло миним ехъу чыопсым, тарихым, культурэм ясаугъэтэу тилем хэм ашылагъэх, къытпэблэгъэ шъолырхэм яхэми анэсигъэх.

Икыгъэ ильэсэм мы программэрэ игъецэкэн пэуагъехъанэу сомэ миллион 500 къафат Гупщыщт, мэгъэ арзы

миллиардым нагъэсигъэх. Урысыем и Премьер-министрэу Михаил Мишустиним къызэрияугъэмкэ, икыгъэ ильэсэм кілэцыкылу мини 100 фэдизэ загъэпсэфыгъ, мэгъэ ахэм ячыагъэ мин 200-м нэсынэу мэгүгъэх. Джаш фэдэу проектым къыхэлэжъэрэ шъолырхэм джыри 11 къахэхъуагъ. Зэрхурамкэ, еджакло пэпчь тырагъэ-кодэштыр сомэ мини 5.

Адыгеир апэ итхэм ашыщт

Ильэситфыкъэ узэклэбэжъим, УФ-м Федерациемкэ и Совет и Тхъаматэу Валентина Матвиенкэм сенаторхэм унашьо афишыгъагъ шъолыр брендухэр къыхагъэшынхэу ыкли ахэр атхынхэу. Адыгэ Республикэм ащ фэдэ шъолыр тамыгъи 7 аригъэтхыгъ.

«А уахтэм къыкло! Роспатентыр тигъусэу юфышо зэшотхыгъ, тамыгъэ зэфэшхъафхэу 122-рэ къыхэдгъэшыгъ ыкли ядгъэтхыгъ. Апэ ишыгъэхэр Краснодар краимэр Адыгэ Республикаем. Икыгъэ ильэсэм итгъэгъээзэ мазэ шъолыр брендухэм якъэгъэлъэгъонэу реклакыгъэм ахэр хэлжъягъэх. Нахыбэрэмкэ къагъэлъэгъуагъэхэр гъомылапхъэхэр, лъэпкъ шъуашхэр, ілпэшцишэ шыгъэхэр, джэгуальэхэр, хэдыхыгъэхэр, нэмвикхэр. Сенаторхэм ашыщыбэм ежъ-өжърэу экспонатхэр къыздащагъэх», — къылотагъ Федерациемкэ Советым и Комитет ипащэу Лилия Гумеровам.

АР-м культурэмкэ и Министерствэ къызэрэщауагъэмкэ, 2023-рэ ильэсэм ишылэ мазэ ехъулэу Роспатентыр шъолыр тамыгъэ 305-рэ щагъэнэфагъ ыкли щатхыгъ, Адыгейим иеу 7 ащ къыхэфагъ: «Адыгэ къуаэр», «Адыгэ щыгъур», «Адыгэ щаир», «Псынэпсэу Мыекуапэр», «Мыекъопэ пивэр», «Мыекъопэ аркъыр», «Мыекъопэ псы ӏештур». Ахэр эзкэ шъолырим инэпээпльэу хъугъэх, федэ къэзытырэ бизнесым щыщых, юфшэплэ чыплаклэхэр къыздахых, зеклоным изегъэушомбъун фэлажъэх, инвестициихэр республикэм къыхалхъанхэм фэлорышэх ыкли бюджетым хэхъоныгъэ рагъешы.

Гъэпцлаклохэм шъуафэсакъ!

Хабзэ зэрхуагъэу, гъэпцлаклохэм шыклю къызфагъэфедэхэрэр зэфэшхъафхы: къышупэблэгъ цыфыр къин хэфагъэу, шуухъафтын къэшүхъуагъэу, банкым ахьщэ къышууфызээкыгъожыгъэу, мобильт операторыр къышууфитеоу, нэмикхэри.

Гъэпцлаклохэм шъуамыгъэделэнным фэшл шумышлэрэ цыфэу телефонымкэ къышууфитеуагъэм ыкли къышууфэтхагъэм цыхэ фэшумыш. УФ-м и Уголовнэ кодекс ия 159-рэ статья къызэризэннафэрэмкэ, гъэпцлагъэ зыхэль бзэджэшлагъэ зезыхагъэм уголовнэ пшъэдэкыгъ жрагъэхыгъ, хялси тыралхъан альэкыгъ.

Зыгорекъэ гъэпцлагъэ зыхэль бзэджэшлагъэ къыжкуудызэрхагъэу Ѣытмэ, полицием занклэу зыфэжкугъаз. Урысыем хэгъэгъ иофхэмкэ и Министерствэ иотделуу Мыекуапэ Ѣытэр урамэу Пролетарскэм иунэу 221-м тет.

Мыекуапэ ипрокурор истаршэ ѹытэгъюу И. В. ОРЛОВА.

Шуухъафтынхэмкэ агъэштуагъэх

Кілэцыклохэм пэсэнгъэ тедээ зыщарагъэгъотырэ республикэ гупчэм зэнэкьюкоуу «Наставник ЮИД» зыфиорэр щыклюагъ.

Ар лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкли шэпхэшхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфиорэм хэхъэрэ шъолыр проектэу «Гъогурыклоныр щынэгъончъэнэм» къыдыхэлъытагъ. Инспектор ныбжыкхэм яотрядхэр (ЮИД) загъэпсигъэр ильэс 50 зэрэхуурэм зэнэкьюкур фэгъэхыгъ.

Апэрэ заочнэ едзыгъом зэнэкьюум хэлжъэхэрэм япортфолио зэхэшкэо комитетым рагъэхыгъ. Ятлонэрэ уцугъом ежъхэм афэгъэхыгъэ къэбарыр гъэшлэгъонэу къыралотыкыгъ, нэүжым гъогурыклоным ишапхъэхэр зэрашлэрэмкэ улпъэклун арагъякугъ. Джаш фэдэу мастер-классэу «Современные формы профилактики детского дорожно-транспортного травматизма в образовательной деятельности» зыфиорэр къагъэлъэгъуагъ.

Урамым ыкли гъогум тэрэзэу зэрэшызеклоштхэ шыклюаклэхэр зыгъэфедэу, творческэ екілпілэкэ гъэшлэгъонхэр иофшэнэм къыфэзгъотырэ кілээгъаджэхэр республикэм бэу зэрисхэр зэнэкьюум къыгъэнэфагъ.

Ащ зыкызыгъэлъэгъуагъэхэм жуорим осэшу афишыгъ. Теклоныгъэр къыдээзыхыгъэр ыкли къахэшыгъэхэр шуухъафтынхэмкэ агъэштуагъэх.

Лофтхъабзэм икілэх кілээгъаджэхэр чанэу къызэрэхэлжъягъэхэмкэ, ильэс зэкілэлтиклохэм ЮИД движением хэхъоныгъэ ышыным ялахышу зэрэхалхъэрэмкэ зэрафэрэзхэр къыуагъ Адыгейим и Къэралыгъ автоинспекции пропагандэмкэ иотдел ипащэу, полицием иподполковникэу Бзэджэжыкъо Мурат.

КІЭЛЭЦІЫКІУ гандбол

Финалым ихьагъэх

Гандболымкэ
Урысые зэнэкъокъум
икіэух едзыгъо
ихьагъэх Мыекъуапэ
ипшашъэхэр.
Зыныбжь ильэс 13-м
шомыкыгъэхэр арых
зэлукіештхэр.

Зэнэкъокъум ия 3-рэ уцугъо
къалэхэу Протвино, Волгоград
ыкы Толпъяти ашыкъуагъ. Финал
ныкъом хэлэжъэрэ команди 6-р
путевки 4-мэ афэбэнагъэх.

Мыекъопэ СШОР-у N 1-м
зыщызыгъэсэрэ типшашъэхэм
яешэгъухэр Московскэ хэкум
щыкъуагъэх, тренерыр Валерий
Гончар. Адыгейим иллыкъохэр
алыкъагъэх Москва, Санкт-Петербург,
Московскэ ыкы Ростов
хэкухэм, Краснодар краим яко
мандхэм. Типшашъэхэр Москва
ыкы Ростов-на-Дону якоманд
дхэм атекъуагъэх. Аш ишуагъэ
купым я 4-рэ чыпіэр ща
бытын ыкы финалым иханхэ
алькъыгъ.

Зэнэкъокъум иаужырэ уцугъо

жъоныгъуакъэм и 5-м щегъэжъа
гъэу и 15-м нэс къалэу Протви

но щыкъошт. Къэралыгъом ишъо
лъыр зэфэшхъафхэм якомандэ

12 мыш щызэлукіештых, медаль
хэм афэбэнэштых.

— Цыфхэм япсауныгъэ агъэнитэныр ары фестивалым
пишьэриль шъхьаїзу илэр. Мы йофтхъабзэр тхъамэфэ
заулэм къыкъоцI редгъэкъоцIышт, цыфхэр нахыбэу

Ушум ифестиваль

Ушум ифестиваль гээтхапэм и 5-м республи-
кэм икъэлэ шъхьаїэ щыкъошт. Аш кіещакло
фэхъугъ Мыекъуапэ физическэ культурэмкэ
ыкы спортымкэ и Комитет. Фаехэр зэкэ
йофтхъабзэм хэлэжъэнхэ алькъышт.

*къыхэгъэлэжъэгъэнхэм пae Мыекъуапэ ичIыпIэ зэф-
шъхъафхэм тащызэЛукIищт, — къыПуагъ Мыекъопэ
спортомитетым ишащэу Дмитрий Щербаневым.*

Спортсмен цэрийлохэу, Урысые ыкы дунэе зэнэкъокъухэм пчы-
гъэрэ ашыткъохъэх Евгений Сухановыимрэ Дарья Кренджсовамрэ
опытэу алэкэлъымкэ фестивалым хэлажъэхэрэм адэгощштых.

Йотфхъабзэр республикэ шахмат клубым дэжь щыкъошт, мафэм
сыхъатыр 3-м разъэжъэшт.

Футбол

Лионель Месси ешIЭкIо анахь дэгъу

Футболымкэ Дунэе федерацием 2022-рэ ильэсэм изэфэхысыжхэр
ышыгъэх. Мыш фэгъэхыгъэ йофтхъабзэу Париж щыкъуагъэм ешIЭкIо
анахь дэгъухэм ащафэгушуагъэх.

Футболист анахь дэгъур Аргентинэ ихэшыпыкъыгъэ команда икапитанэу, французскэ ПСЖ-м щешэрэ
Лионель Месси.

Къэлэпчъэутхэм къахахыгъэр Аргентинэм щыщ Эмилиано Мартинес. Джаш фэдэу «ФИФА-м итре-
нер анахь дэгъу» зыфиорэр фагъэшшошагь мы къэралыгъо дэдэм щыщ Лионель Скалони.

Къятхэхэрэм яшюшрэ редакцием иепллыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ алькъышт.

Зэхээшагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкъыэр:
АР-м лээпкэ Йоффхэм-
кэ, Иэкъыб къэралхэм
ашыпсэурэ тильэпкъэ-
гъухэм адыряйэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкы
къэбар жүгтээм
иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къаIихыэр А4-кэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэхэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахи цыкIунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкIегъэкIожых.

E-mail: adygoe@
mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын Йоффхэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкы зэлты-
Іэссыкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпIэ гъэIоры-
шапI, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчыагъэр
4351
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 393

Хэутыним
узыкIэтхэнэу
щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщыхаутыгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьаїэр
Мэшлэкъо С. А.

Редактор шъхьаїэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкIыж
зыхъырэ
секретарыр

Тхъаркъохъо А. Н.